

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od Gredac
potvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 135.

Maribor, dne 25. novembra 1910.

Letnik II.

Jesenska parlamentarna kampanija.

Dunaj, 24. nov.

Danes se je pričelo jesensko zasedanje državnega zbora. Ne da se še reči, kakšen bo potek zasedanja. Prva seja je bila prav živahna. Zbornica je bila koj v začetku seje polna, ker še odseki, razven draginjskega, niso imeli sej. Novoizvoljeni poslanci so naredili obljubo. Zapisnikar (dr. Benkovič) je prečital slovensko formulo za obljubo, nakar sta dr. Verstovšek in Jarec v slovenskem jeziku obljubila. Vsi slovenski poslanci so prišli vsled tega vstopa dveh novih tovarišev s cveticami v zbornico.

Budžetni odsek, v katerem so ob odgodenju slovenski poslanci obstruirali, še ni sklican. Bržkone tudi ne bo, dokler ni prvo čitanje budžetnega provizorija v plenumu rešeno, kar se zgodi do 8. decembra. Ali se bo potem kot prva točka dnevnega reda v odseku določila italijanska fakulteta ali pa budžetni provizorij, je danes še negotovo. V seji načelnikov danes dne 24. t. m. so sicer Italijani stavili to zahtevno, ali baron Chiari je odgovoril, da se bo to odločilo drugod, ne pa v seji načelnikov. Baron Bienenrth je v seji načelnikov samo izrazil željo, da se vprašanje italijanske fakultete kmalu reši, a kako si to misli, o tem se ni izrazil. Vkljub temu mu je Conci med splošnim posmehom načelnikov izrekel zahvalo za te besede.

Kalendarij za seje poslanske zbornice je tako projektiran: do sobote inkluzivno je debata o skrbi za ceno delavskega stanovanja. Nedelja in ponedeljek sta prosta. V torek je debata o draginji živil. V sredo se začne debata o budžetnem provizoriju, ki bo trajala bržkone do 8. dec.

Slovenski poslanci so stavili naslednja vprašanja in predloge:

Dr. Korošec je stavil nujni predlog za podporo onim, ki so bili letos poškodovani po toči v okrajih Rogatec, Šmarje in Kozje.

Dr. Karl Verstovšek je vložil nujni predlog za po toči poškodovane posestnike v občinah: Št. Vid, Razborje v slovenjgraškem okraju, Škale, Topolščica in Šoštanj (okolica) v šoštanjskem okraju.

Dr. Verstovšek je stavil tudi interpelacijo na justičnega ministra dr. Hohenburgerja glede naravnost turških razmer pri sodiščih na Spodnjem Štajerskem. Interpelacija obširno opisuje nezno stanje, pod katerimi ječi slovensko ljudstvo radi nemškutarskega sodnijskega oboja. Zlasti se poziva justično ministrstvo, da ukrene potrebno, da se slovenske izpovedbe vedno protokolirajo slovenski.

Po zaprisegi novoizvoljenih poslancev, ki jo omenjamo v začetku, se je predsednik toplo spominjal petero v zadnjem času umrlih članov zbornice in sicer poslancev Gabelna, Withalma, Gröblla, Pergelta in Bjeladinoviča.

Nato je imel finančni minister Bilinski svoj eks-poze; današnji sejl je namreč bil predložen proračun za 1911, in tega je skušal minister motivirati in braniti. Bilinskijev govor je bil zelo suhoparen in ga je zbornica vzela hladno na znanje.

Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo draginjskega odseka glede draginje. Kot prvi je govoril nemški socialdemokrat Glöckel. Med njegovim govorom in ob koncu je prišlo do ostrih spopadov med socialnimi demokrati in nemškimi radikali. Ko je Glöckel končal, so vzdignili socialdemokrati demonstrativen hrup proti vladi. Slišali so se klici kakor: Bienenrthova vlada spada na vešala! Treba bo začeti govoriti portugalsko! Živio revolucija! Ti klici so razburili patriote kakor sta Wolf in Stransky in prišlo je do burnih nastopov.

Ko se je šum pomiril, je dobil besedo katoliško-narodni Čeh Horsky, ki je opozarjal na nevarnost, katera nastane radi slabih delavskih stanovanj posebno ob času kužnih bolezni.

Govorila sta še Čeh Svoboda in Nemeč Kraus, nakar je bila debata prekinjena.

VII.

Kako je Pavliha s papežem govoril.

Pavliha pride na svojem potovanju tudi v Rim. Mračilo se je že, ko pride v mesto. Ker je bil zmučen od dolge hoje, jo krene v gostilno. Tisto gostilno je imela vdova. Pavliha se ji je zdel tuj človek, zato ga vpraša, odkod prihaja in kaj da išče v Rimu. Odgovori ji, da bi rad govoril s papežem.

„Kaj boš ti „sirotej“ govoril s papežem“, pravi gostilničarka. „Jaz sem celo svoje življenje v večnem mestu, pa še nikoli nisem mogla govoriti z njim.“

„Boš pa videla, da bom govoril z njim. Staviva sto goldinarjev!“, odgovori Pavliha.

In stavila sta vsak po 100 goldinarjev.

„Kje pa bo jutri papež maševal?“ vpraša Pavliha.

„V tisti in tisti cerkvi bo imel mašo z blagoslovom“, mu pravi gostilničarka.

Zjutraj gresta oba v tisto cerkev. Pavliha se prerine skozi množico do oltarja. Ko je bil prvi blagoslov, obrne Pavliha, namesto da bi pokleknil in se trkal na prsi, hrbet oltarju in gleda ljudi. Ravnotako napravi pri povzdigovanju in pri zadnjem blagoslovu.

Papežu se je tako ravnanje čudno zdelo. Zato ga pokliče po sveti maši k sebi v žagrad.

„Kakšen človek pa si ti“, mu pravi, „ali nisi katoličan?“

„Seveda sem.“

„Zakaj pa si tako napravil pri sv. maši?“

„Ker sem tako velik grešnik, da nisem vreden, da bi gledal obličje Gospodovo.“

Papež na to pravi:

„Tako je prav. Ti si dober katoličan.“

„Pa nekaj bi še imel na srcu“, pravi Pavliha, če bi smel povedati.“

„Kaj pa? Le povej!“

„Sinoči sem stavil sto goldinarjev z vdovo go-

Ob koncu seje so različne slovanske stranke izrazile sožalje nad smrtjo grofa Tolstoj. V imenu socialdemokratov je govoril nemški socialdemokrat Pernerstorfer. Tudi Zionisti so imeli svojega govornika, to pa radi tega, ker je grofica Tolstoj rojena židinja. Dočim so nekaj judovski časniki hudo napadali Tolstoj in ga blatili na najpodlejši način, pa ga sedaj povzdigujejo v nebesa, ne radih njegovih spisov, kajti ti so ostali isti, ampak radi simpatij z grofico židinj. To je židovska solidarnost in disciplina. Da je Zionist govoril, naredilo je na zbornico zelo slab utis.

Led poka.

(Iz krogov razumnosti.)

Prebivalci ob velikih rekah in na obalah jezer si pripovedujejo, da slišijo v tihih pomladnih nočeh, prej ko se začnejo pregibati ogromne ledene plasti, neko bajno in skrivnostno pokanje ledu.

Istotako se slišijo čudni glasovi iz tabora Nar. stranke in vsa znamenja kažejo na to, da se bode kmalu docela zrušila mrzlo-ledena plaz, ki je ležala dosedaj nad našo inteligenco. Nočemo rabiti banalne primere, da zapuščajo podgane potapljačo se ladijo, kajti mi stojimo na stališču, da je vsak brez-značajnej, ki bi ravnal proti svojemu prepričanju in tega si od našega izobraženstva ne moremo misliti. Vzrok, da je že mnogo slovenskih inteligentov zapustilo Narodno stranko in jo še zapušča, leži v tem, ker ti možje uvidevajo, da Narodna stranka ne dela tako in se ne ravna po ciljih, katere si je postavila na ustanovnem shodu v Celju dne 8. dec. 1906.

Ta dan se je jasno in odločno izjavilo: mi nismo zoper duhovščino, mi nismo zoper vero. Te besede, katere je zagrmel general dr. Kukovec z glasom notranjega prepričanja med poslušalce, so spravile marsikaterega zmernega moža pod klobuk Nar. stranke.

Toda njeni ustanovitelji in krušni očetje niso mogli zatajiti svojega brezverskega, prostožidarskega značaja in že čez nekaj tednov so začeli napadati našo duhovščino in se zaletavati v verske nauke in pa cerkvene institucije.

stilničarko, ki je trdila, da ne bom govoril s svetim očetom, jaz pa sem rekel, da bom. Ali je gostilničarka dolžna, da mi izplača teh sto goldinarjev?“

„Seveda ti jih more plačati“, odvrne papež.

„Potem je pa že prav“, reče Pavliha, „srečno in zdravi ostanite!“

Srečno“, odgovori papež.

VIII.

Pripovedke o vodnem možu.

Če hodiš iz Guštanja po traberški cesti, zapaziš kakih pet minut za trgov dveh veliki skali, ki ležita v Meži tako, da lahko prideš po njih na drugo obrežje. Pod skalama, ki sta poveznjeni ena na drugo, buči Meža. To je „Votla peč.“ Do tukaj je segalo v davnih, davnih časih jezero, po katerem se še dandanes imenuje cerkev „Devica Marija na Jezeru“ pri Prevaljah.

Tukaj je živel svoje dni vodni mož. Vse se ga je balo. Spravil je enkrat lepo Brusnikovo hčer seboj v svoj demantni grad. Dolgo jo je imel pri sebi za ženo. Imela sta že tri otroke. Ker ji je pa začelo postajati dolg čas in ker je grozno ihtela, jo je nekega dne izpustil, da je obiskala svoje stariše pri Brusniku. Morala je pa dati okoli sebe vrv.

„Ko prvokrat potegnem za vrv“, ji naroča divji mož, „se moraš vrniti.“

Nekdo pa je bil pri Brusniku tako prebrisan, da je odrezal hčerki vrv in jo privezal okoli starega hrasta, ki je stal za hišo.

Ko vodni mož prvokrat potegne, se je hrast zmežil. Ko potegne drugokrat, je migal. Ko potegne tretjikrat, ga potegne s koreninami vred v vodo.

Nato prinese vodni mož troje otrok, ki jih je imel z Brusnikovo hčerjo, na suho. Enega je obdržal sam, drugega je dal njej, tretjega pa je pretrgal ter dal pol njej, pol pa je sam imel.

IX.

Če hodiš po isti cesti dalje, prideš pred Blatnikom do Brusnikove peči. Na tej peči, ki ima nekaj

PODLISTEK.

Narodno blago od koroško-stajerske meje.¹

(N. pisal dr. F. K.)

V.

Francozi v Slovenjgradu.

Ko so Francozi vdrl v Slovenjgradec, so se jim meščani postavili v bran. Pograbili so vile, sekire, kose in drugo orodje ter so šli nad nje.

Neki kamnosek pa v naglici vzame omelo za pometanje peči, ker ni imel drugega orodja pri roki, in leti.

Zunaj je stal ravno francoski stotnik. Kamnosek mu pomaga omelo pod nos. Tega kamnoseka so potem baje Francozi ustrelili na trgu, drugim Slovenjgradčanom pa niso nič žalega storili.

VI.

Od kedaj ni več hudiča v Rimu?

Napoleon je bil mogočen gospod. Ko se je polastil Dunaja, se napoti v Rim. Tam pa so bila črna vrata in na njih bel križ. Hotel je vedeti, kaj je to. Vprašal je. Rimljani mu odgovore:

„Tukaj ima papež hudiča vjetega.“

Na vsak način hoče izvedeti, če je to res. Odtrga prva vrata — za njimi so bila še druga — odtrga druga — za njimi so bila še tretja. Lo s silo odpre tretja, pride v hram. Tam zagleda črno pošast. Ko nameri sabljo, začne pošast prositi:

„Preljubi gospod, ne storite mi kaj hudega, jaz sem le navaden „taverhar“, ki sem plačan za to, da tukaj „špektakel“ delam.“

In od tega časa ni več hudiča v Rimu. Preje pa so ga imeli na verigi priklenjenega.

¹ Glej „Stražo“ št. 29. 11. novembra 1910.

Vedno bolj jasno in očitno so stopali na plan celjski framasoni in danes menda ni lahko najti duhovnika na Spodnjem Štajerskem, ki ne bi bil že obmetan z gnojnic iz celjskih listov. Njih strupeno pero napada blaga srca naših starih, v narodni borbi osivelih duhovnikov, ne ustavljajo se pred sivimi lasmi in fresoču se roko, ne prizanesajo mladosti niti mladostni neizkušenosti. Tisočletne verske resnice so jim v posmeh, sveti cerkveni obredi so v njihovih očeh prazen simbolizem. Ferrer in Nathan so njih ideali.

Zato je umevno, da so mnogi pristaši Narodne stranke začeli debelo gledati, ko so čitali take nizkotne duševne proizvode. Polagoma so se začeli odmikati, stopali so vedno bolj v ozadje, nazadnje pa so — izginili.

Najprej so začeli izstopati kmetje; ti so kar trumoma odpadali. Potem so prišli posamezni inteligenti in sedaj se začena svitati celo med učiteljsvom, ki je bilo dosedaj največja opora, takorekoč o-kostje preperale Narodne stranke. Velik del učiteljsva je že spregledal skozi gosto meglo liberalnih fraz in fraz, in posebno v zadnjem času je mnoge osupnila protinarodna izjava liberalcev glede delitve štajerskega deželnega šolskega sveta. Posebno pa je ogorčil treznejše elemente zadnji „Lehrerbundov“ letak, da so mnogi odločno in brezpogojno izjavili: Po tej poti ne moremo in tudi ne gremo dalje! — Čast jim! Slovensko ljudstvo in vsa poštenomisleča slovenska javnost stoji za njimi in jih boče podpirala v njihovih težnjah in jih branila liberalnega terorizma.

Sadovi skrajno zafurane liberalne politike se kažejo vedno bolj očitno. Brez našega „bombardiranja“ pada trdnjava za trdnjavo, in kraji, ki so veljali dosedaj kot nepremagljiv liberalni tabor, so že preluknjani kakor sito in padejo pri prihodnjih volitvah. Led poka in niti šesni Kukovčev objem z dr. Plojem ne more več zadeti zijačih razpoklin v Narodni stranki. Nasprotno! Mnogi pristaši Narodne stranke odpadajo ravno vsled tega objema. Kdor se spominja na lepe fraze pri ustanovitvi Nar. stranke, bode vedel, da se je hotela ta stranka nekako roditi iz obstoječih narodnih potreb, ker je dosedajna slovenska politika bila premehka napram Nemcem, prezanesljiva proti vladi itd. Marsikatera trda beseda je takrat udarila na dr. Ploja in druge „starine“, kajti Kukovčevi „mladini“ so hoteli imeti jasno začrtano, v skalovje izklesano narodno pot.

To vemo vsi in to vedo tudi tisti, ki so z veseljem pozdravili ustanovitev Narodne stranke, ki je sedaj tako žalostno zagazila na mehka nemšerska in vladna tla. „Narodna“ stranka se je postavila v nasprotje s slovensko obstrukcijo, „narodno“ liberalno učiteljsvo se je izjavilo proti nji in pospešuje razširjanje protislovenskih, nemškonacionalnih letakov, nazadnje pa se tesno objemajo z dr. Plojem, proti koji politiki so se združili.

To je smrtni udarec v njih narodnost, v njih pošteno prepričanje; postali so marionete, ki plešejo na slovenskem političnem polju, kakor jih suče veter ali dr. Ploj.

To uvidevajo sedaj tudi najbolj zagrizeni pristaši Narodne stranke in marsikateri njen privrženeec bo pozabil, na novo leto si znova naročiti „Narodni Dnevnik“ in „Narodni List“, ker noče več imeti opravka s stranko, ki je popolnoma zgrešila svoje prvotne cilje.

naravno izdolbenih lukenj, je vodni mož nčil in ljudi pekeli. V skali se še dandanes vidi ognjišče, skleđa, kraj, kjer je sedel in stopinje. O tem divjem možu se pripoveduje iska pripovedka, samo s to razliko, da je ta, ko je tretjekrat potegnil za vrv in izruval hrast, padel vznak in utonil v tolmunu pod pečjo.

X.

Šiasarnik, kmet za Uršlo goro, pride zjutraj v hlev in vidi par volov od potu mokrih.

„Kdo jih je neki potreboval po noči?“ si kmet misli.

Cez nekaj dni sta bila vola zjutraj zopet čisto mokra.

„Moram po noči stražiti v hlevu, da vidim, kdo jih jemlje!“

In res se vleže v hlevu in čaka z gorjačo v roki. Naenkrat pride tuj mož in napreže vole.

„Kaj boš, mrha, pusti jih pri miru!“ pravi kmet.

Tujec pa odgovori:

„Se nocoj peljem. Jaz sem vodni mož in vozim vožo z Uršle gore na Pohorje, ker se tja prestavljam. Te bom že plačal za to.“

Ko pripelje vodni mož zjutraj vola nazaj, je imel vsak izmed njiju privezano med rogoma možnjo denarjev.

„To imaš zato“, pravi vodni mož. „Tudi sena boš vedno dovolj imel.“

Nafo pa izgine.

Na ribniških (pohorskih) jezerih ga še čujejo včasih zvečer, kako „jucka.“ Po pohorski planini raste borovje, pa je vse krivo, ker je spod jezero. Povsodi je zaraščeno jezero, le pri ribniškem kraju je odprto.

XI.

Druga varijanta te pripovedke pripoveduje, da je živel v jezeru pod Uršlo goro vodni mož. Ko pride kmet Šiasarnik nekega jutra v hlev, vidi črna Konečnikova vola tam s potom oblita stati. (Konečnik je kmet na Selovcu.) Vpregal jih je po noči vodni

Liberalni led je začel pokati na gospodarskem in političnem polju. Od stranke odpadajo pristaši, od celjske Zadrúžne zveze posojilnice in zadrúge. Začetkoma so se liberalci tolažili s tem, da odpadajo tisti, ki niso zmožni slediti njih „visokim“ idejam. Sedaj se tolažijo s tem, da ostane samo „kleno zrnje“, toda mi ne verjamemo, da še bi iz osamelega Kukoveca, Spindlerja in Lešničarja kedaj kaj „vzkliklo.“ Čez nekaj let ne bo več duha in ne sluha o tem triumviratu in njegovih „visokih“ idejah, kajti tudi naše razumništvo je začelo spregledati.

Leđ poka!

Važnost ljudskega štetja.

Po vsem omikanem svetu se vrši dandanes v določenih razdobjih ljudsko štetje, kajti njegovi izsledki so neprecenljive važnosti za vedo, zakonodajstvo, javno upravo in politiko.

Odkar se izsledki ljudskega štetja objavljajo — in to ne samo za celo državo, temveč tudi za poedine dežele, okraje in občine — in odkar se ozira pri popisu na celo množico stvari (veroizpovedanje, narodnost, državljanstvo, domovinska pravica, starost, spol itd.), je mogoče razmere poedinih okrajev in cele države spoznati dosti boljše, kakor je bilo to prej.

V teh podatkih najde vsa javna uprava in vse zakonodajstvo vrelce najvažnejših naukov. Ti izsledki so odločilni, kadar se gre za izpremembo zakona ali reformo uprave, na tej podlagi se more soditi o vrednosti dosedanjih uredb. Kamorkoli pogledamo, povsod se opirajo važni odloki na podatke ljudskega štetja.

Če so torej ti podatki temelj, na katerem zida veđa, zakonodajstvo in politika, potem je pač samo-umevna zahteva, da morajo biti resnični. To je lahko doseči pri tistih razpredelkih, kjer nimajo niti činitelji, ki vodijo štetje (vladni komisarji ali občine), niti ljudje, katere se šteje, posebnega interesa na tem, da bi zapisali neresnico. Drugače pa je pri rubriki takozvanega „občevalnega jezika“.

Vprašajmo se, ali ima sploh kak smisel, poizvedovati po „občevalnem jeziku“, to je po tistem, ki nam rabi v navadnem občevanju? Občevalni jezik je tak — to se razume vendar samo po sebi — kakoršen je jezikovni značaj dotične okolice. Jasno je, da mora slovenski delavec občevati v Gradcu večinoma nemški. Dalje pa so tudi kraji, kjer rabijo ljudje v navadnem občevanju slovenski in nemški jezik in ju tudi popolnoma obvladajo. Torej bi morali zapisati v popisovalne pole oba jezika. Ministrska odredba od 9. avgusta 1900 in ravno tako od 20. avgusta 1910 pa izrecno ukazuje, da se sme navesti samo en jezik kot občevalni. Za zakonodajstvo, upravo in politiko nima prav nobene cene, če se dožene, v katerem jeziku občuje kedo z delojemalcem, ali na ulici, v trgovini itd. Nasprotno pa je v taki narodnostno mešani državi, kakor je Avstrija, za pravično in proti vsem narodom nepristranske zakonodajstvo in upravo največje važnosti, če se dožene resnično število poedinih narodov, kakor tudi njihov kraje in meje.

Tej zahtevi zdravega razuma in pravičnosti pa ostro nasprotuje dosedanji vladni sistem in nemški nacionalni šovinizem. Dokler je bila Avstrija v „nemški zvezi“ (1815—66) in se je potegovala v njej za hegemonijo, je skrbno pazila, da se ohrani vsaj na zunanaj njen nemški značaj. Iz tega razloga je zavrgla

mož, ki se je prestavljal z Uršle gore na Pohorje ter vozil vožo po mostu, ki je bil iz megle narejen, tja. Drugih volov za to ni mogel rabiti, samo črni so veljali. Tretjo jutro je visela na jarmu možnja denarjev. Vola pa nista bila izprežena, ampak sta v jarmu stala.

Jezero pod Uršlo goro.

XII.

Pod Uršlo goro je lepo jezero. Ako ga hočeš videti, moraš postaviti pri „Šmohorici“ (visoka peč na koroški strani Uršle gore) lojtro, da prideš do njega. Toda le malokomu se to posreči. S stropa visijo sami demanti kakor rtine soli. V vodi pa so čudne živali, da si nihče ne upa blizu.

O Gori (v Kotljah pravijo Uršli gori, navadno le „Gora“) je prerokoval deseti brat, ko je šel skozi Kotlje, sledeče:

„Ta stolp (cerkveni) je sicer visok, pa enkrat bo še veliko višji, ko bo Gora poknila. Pa tako go-tovo se bo to zgodilo, kakor so na Kravperzi (Kravpergar je kmet v koteljski fari) kope zgorele, kar so jih na Šent Lekšejevo zložili.“

Kope so pa dan po Lekšejevem zgorele.

Črtice iz življenja rajnega prof. Ivana Krušiča.

Očetu Martinu so po domače rekli Svederc, ker je pa bil male postave, so mu rekli Svederček. Bil je spreten tesar in godec. Po dnevi je tesal in tako svoji družini služil boljši kruh, — imel je pet sinov in tri hčere. Sinovi so bili: Ivan, naš rajni gospod šolski svetnik; Franc, krčmar v Celju, po domače Valentan; Jakob, umrl kot župnik pri Sv. Andražu n. Polzelo; Martin, doktor vsega zdravilstva, umrl že prerano v Celju; Vinko je mag. uradnik na Dunaju. Od hčera je Micika imela Vaberja v Galiciji; Frančika je dobila Lipovška na Medlogu; Trezika go-

vlada leta 1865. predlog državne statistične pisarne, naj se določi tudi jezik prebivalstva. Sele moralni pritisk petrograškega statističnega kongresa je prisilil avstrijske državnike, da so začeli misliti o tej zadevi. Dualizem je izročil Nemcem hegemonijo še nadalje vsaj v tostranski polovici. Da bi ugodila modernim zahtevi, da ne bi škodovala obenem privilegiranimu stal. Nemcev, je bila vodilna misel avstr. vlad, de pri stvaritvi novega pojma „občevalni jezik“. Štetje po občevalnem jeziku se prvič ukazuje v naredbi ministrstva za notranje zadeve od 6. avgusta 1880 in velja še danes.

Štetje po občevalnem jeziku je eden glavnih stebrov nemškega privilegovanega stališča. Na ta način „izpričajo“ jezikovno enotnost svojega ozemlja v krajih, ki imajo velike nemške manjšine. V Gradcu je do 30.000 Slovencev, uradno štetje jih navaja samo 1430. Na Dunaju je ½ milijona Čehov, uradna statistika jih je našela le 102.712. Nemci hočejo v svojem ozemlju utajiti druge narodnosti, da urade lahko popolnoma ponemčijo, uradniška mesta pa razdele med same Nemce. Na severnem Češkem, kjer se potegujejo za politično razdelitev kraljevine Češke, postopajo posebno silovito, da bi dokazali, da je njih ozemlje jezikovno enotno: češke delavce izganjajo iz stanovanj in občin. Ko bo ljudsko štetje dokončano, se bodo smeli vrniti! Izsledki ljudskega štetja so tudi podlaga za jezikovno zakonodajstvo. To dejstvo pričča, da država pri ljudskem štetju pravzaprav noče določiti občevalnega jezika, ampak narodnost. „Občevalni jezik“ je geslo, ki zavaja samo k prevaram!

Če hoče torej država izvedeti pravzaprav narodnost, ji moramo odkrito pomagati, da tozadevno ne bo ogoljufana. Zato velja za nas geslo: Občevalni jezik je isto kot narodnost!

Uradno ljudsko štetje je ena najvažnejših zadev naše narodne politike. Ljudsko štetje upliva na zakonodajstvo in upravo. Kaj nam pomagajo najpravičnejši jezikovni zakoni, če je podlaga, na katero se opirajo, krivična?

Kar se bo v januarju zamudilo, se deset let ne bo dalo popraviti . . .

„Delajte, dokler je dan, kajti prišla bo noč, ko nihče ne bo mogel več delati.“

Črtice o pšenični letini.

Koliko se je pridelalo pšenice l. 1910.

Po podatkih mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu znaša letošnja pšenična letina evropskih dežel, Azije in Tunisa skupno 868 milijonov met. stotov. Ta množina se je pridelala na 88 milj. hektarjih zemlje. V letu 1909 je znašala pšenična letina 836 milijonov meterskih stotov. Kljub neugodnim vremenskim odnošajem se je pridelalo letos nad 30 milijonov meterskih stotov več kot lansko leto, ker se je površina njiv povečala za 5 milijonov hektarjev. Da si ustvarimo sodbo o svetovnem pšeničnem trgu, pogledajmo si statistiko.

Avstrija je pridelala 15 milijonov met. stotov pšenice na 1 ½ milj. hektarja. Porabi pa se v Avstriji 23 milijonov met. stotov pšenice. Pšenični primanjkljaj 13 milijonov met. stotov se lahko pokrije iz Ogrske, ki je na 3/4 milijonih površine pridelala 20 milijonov met. stotov več kot leta 1909. Skupno znaša

spoda Jezernika ali Grenadirja na Polulah. Ona in gospod Vinko sta gospoda Ivana preživela, — po noči je pa pri mestni godbi klarinet piskal; znal je pa tudi sam jo zatrobiti na Waldhorn. V gledališču je Waldhorn-solo piskal. „Kakor vrisk zvira, Svederček prebira.“

Rajni se je udeležil leta 1852 prvega zrelostnega izpita na gimnaziji v Celju. Poprej je poskušaje sploh še ni bilo. Prestal je izpit z dobrim vspehom.

Leta 1859 se je z novim škofijskim sedežem v Mariboru ustanovilo bogoslovsko učilišče. Rajni gospod dr. Ulaga, dotlej profesor veronauka na celjski gimnaziji, je bil v jeseni poklican za profesorja bogoslovja v Maribor. Na njegovo mesto je prišel v Celje bivši provizor od Sv. Roka ob Sotli, gospod Iv. Krušič. Zaslovel je kmalu po svojih pridigah, ki so bile polne rožic in podobnega cvetja. Dijaki nižje gimnazije smo imeli takrat v cerkvi oo. kapucinov nedeljsko službo božjo. Ker so bile cerkvene klopi navadno že zasedene, ko smo dijaki prišli v cerkev, zato so odredili, da se kapucinska cerkev ni odprla, dokler nismo dijaki, spremljani od svojih gospodov profesorjev, tja gori prišli. (Ljudje v mestu so ugibali, zakaj se jim brani poslušati Krušičeve pridige. Brihtni krojač K. F. je bil to kmalu iztuhtal, češ, „Krušič predigt zu aufgeklärt“, zato ne smejo meščani njegovih pridig slišati.)

Leta 1862 se je narodna zavest tudi nas slovenskih dijakov polastila. Ustanovili smo si „Mravljico“, dijaški list, ki je prinašal vsak mesec enkrat ali dvakrat kratke pesmi in druge spise iz dijaških peres.

Rajni profesor Krušič je narisal glavo za list in se je potrudil, da je ocenjeval v „Mravljici“ zbrane spise. Enkrat nas je iznenadil ob koncu lista z lepo narisanim rebusom: Zdrava duša v zdravem telesu je najboljšo blago.

Bilo je to čisto nekaj novega, vsem dijakom nekaj nepoznanega. Vadil nas je tudi sestavljati kronografike.